

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyň: a) E. J., b) nezl. O. J., c) nezl. M. J., obě nezletilé zastoupeny matkou: E. J., všechny zastoupeny advokátem JUDr. Ladislavem Dusilem, advokátem se sídlem České Budějovice, náměstí Přemysla Otakara II. 123/36, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. 1. 2005, čj. 10 Az 11/2004 - 35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobkyně: E. J. se zamítá.
- II. Kasační stížnost žalobkyň: nezl. O. J. a nezl. M. J. se odmítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelky domáhají zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, jímž byla zamítnuta žaloba stěžovatelky : E. J. proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 23. 9. 2004, čj. OAM-3299/VL-14-P26-R2-2001. Tímto (posledně uvedeným) rozhodnutím nebyl stěžovatelce podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu)

udělen azyl a současně bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav a napadené rozhodnutí je v souladu se zákonem.

Stěžovatelky v kasační stížnosti uplatňují důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), konkrétně nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem; vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech; a dále nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí a v jiné vadě řízení před krajským soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Rekapitulují průběh řízení poté, co bylo původní rozhodnutí žalovaného krajským soudem zrušeno, přičemž v rozsudku krajský soud shledal nutným, aby žalovaný v novém řízení vycházel z aktualizovaných informací o zemi původu stěžovatelek vztahujících se k překážce vycestování. Tyto informace si žalovaný sice vyžádal, k novým tvrzením stěžovatelky a) a jejího manžela však již v řízení nepřihlédl a nadále pracoval s argumenty, jež používal dosud, a hodnotil pouze to, že stěžovatelka je manželkou O. J., který působil jako policista protiteroristické jednotky a svou vlast opustil, aby se vyhnul službě v Čechách. Přitom měl dle stěžovatelek zkoumat stav ke dni, kdy by měly neúspěšné žadatelky o azyl opustit republiku. K takovému datu již ale existují důkazy k prokázání překážky vycestování, zejména varovné dopisy od tchýně a přátel a zatykač vydaný na bývalého manžela stěžovatelky a) v roce 2001, na něž žalovaný nebral zřetel. Takovým postupem žalovaný porušil jednak ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s., když nerespektoval závazný názor soudu, a jednak ustanovení § 3 odst. 3 a 4 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu. Nesouhlasí s tvrzením, že až v doplnění žaloby poukázala na to, že se žalovaný nevypořádal s povolávacím rozkazem pro jejího bývalého manžela, a až zde také uvedla, že vycestování brání zatykač na jejího bývalého manžela pro neuposlechnutí rozkazu k výkonu služby. Podle krajského soudu tím rozšířila žalobu po lhůtě pro její podání ve smyslu ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. Poukazuje na to, že žalobou ze dne 5. 11. 2004 napadla celý výrok správního rozhodnutí a tudíž nemohla následnými podáními žalobu rozšiřovat o dosud nenapadené výroky předmětného rozhodnutí. Její podání proto nelze považovat za rozšíření žaloby, jak uvádí krajský soud, ale pouze za doplnění důkazů na podporu jeho tvrzení, kterými se snažila odčinit pochybení správního orgánu ve smyslu úplného zjištění skutečného stavu věci. Krajský soud tedy chybně interpretoval § 71 odst. 2 s. ř. s., a ke stěžovatelkou označeným důkazům nepřihlédl. Krajský soud měl podle ustanovení § 75 s. ř. s. vycházet ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu. Měl si tedy sám opatřit i ty důkazy, které mu po lhůtě poskytla stěžovatelka, a tím napravit pochybení žalovaného, který tak neučinil, přestože měl zjistit skutkový stav věci včetně zatykače vydaného na jejího bývalého manžela v roce 2001, tedy před rozhodnutím žalovaného. Tyto důkazy jsou přitom tak

zásadní, že by k nim žalovaný měl přihlédnout a na jejich základě nově rozhodnout. Závěrem upozorňuje, že s bývalým manželem nadále žijí jako úplná rodina ve společné domácnosti a společně vychovávají své nezletilé děti, které se již plně a bez jakéhokoli problému integrovaly do české společnosti. K rozvodu manželství se s manželem odhodlali pouze ze strachu z toho, aby pro případ jejich vyhoštění z České republiky, nebyla stěžovatelka a jejich děti šikanovány a perzekvovány v souvislosti s trestním stíháním jejího manžela v Rusku. Zmiňuje, že jí uvedené důkazy, tedy zatykač na jejího bývalého manžela a dopisy její bývalé tchyně a rodinných přátel, varujících ji, jejího bývalého manžela a děti před návratem do Ruské federace, jsou důkazy natolik závažné, že by k nim měl správní orgán v novém řízení přihlédnout, a na základě jejich posouzení jednotlivě a v jejich vzájemné souvislosti s důkazy již provedenými, ve věci znovu rozhodnout. Navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V případě stěžovatelky nebyl zjištěn žádný z taxativně vymezených důvodů udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu a nebyla shledána ani žádná z taxativně vymezených podmínek vyslovení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, což žalovaný podložil relevantními podklady a řádně odůvodnil. Žalovaný navrhuje posuzovanou kasační stížnost zamítnout.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že žádost o udělení azylu stěžovatelka uplatnila dne 11. 4. 2001. Jako důvod své žádosti uvedla, že manžel pracoval u policie a byl vyslán do války v Čečensku. To uvedla i při pohovoru dne 30. 4. 2001; jiné důvody k odchodu ze země neměla. Její žádost o udělení azylu byla zamítnuta rozhodnutím žalovaného ze dne 15. 11. 2001. Rozklad podaný stěžovatelkou proti tomuto rozhodnutí byl dne 3. 7. 2002 zamítnut a prvostupňové rozhodnutí potvrzeno. Proti tomuto rozhodnutí o rozkladu podala stěžovatelka žalobu. Tato žaloba byla zamítnuta rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 5. 2003, čj. 10 Az 46/2003 - 40, který byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2004, čj. 2 Azs 13/2003 - 83, neboť v předchozím rozhodování žalovaného nebyla dostatečně posouzena možnost přítomnosti překážky vycestování. V návaznosti na to krajský soud zrušil svým rozsudkem ze dne 14. 6. 2004, sp. zn. 10 Az 9/2004, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto novém řízení byl se stěžovatelkou proveden další pohovor dne 6. 9. 2004, ve kterém uvedla, že se nemůže vrátit do Ruska, protože její manžel disponuje mnoha informacemi a ona by byla v jeho případě nucena svědčit. Nebyla by v postavení manželky, ale v postavení svědkyně a jako svědkyně by se jí mafie chtěla zbavit. Dodala, že manžela se vysláním do Čečenska chtěli zbavit, protože na jeho pracovišti se „dělý divné

věci“. O jeho úkolu, který měl v Čečensku plnit, také nic neví. Na dotaz správního orgánu, zda je podle trestního zákoníku Ruské federace možné, aby její nezletilé děti byly odsouzeny a uvězněny v souvislosti s problémy jejich otce (tak jak uvedla v kasační stížnost) stěžovatelka odpověděla: „Děti budou pronásledovat. Ne podle zákona, protože to je mafie, ale budou jednat podle svého.“ Proto se obává o jejich bezpečnost. Uvedla, že v květnu 2003 se s manželem rozvedli, ale nadále vychovávají společně své děti a žijí jako rodina. Na dotaz správního orgánu, proč její nezletilé děti nepodaly v zákonné lhůtě kasační stížnost, uvedla, že došlo k pochybení ze strany advokáta, který nikdy kasační stížnost nepsal, a proto zapomněl v její kasační stížnosti uvést, že ji podává i jménem nezletilých dětí stěžovatelky.

Žalovaný poté vydal výše označené rozhodnutí ze dne 23. 9. 2004, kterým stěžovatelce azyl neudělil. Žalovaný vyšel ze všech dosud získaných informací, které posoudil pohledem zprávy Ministerstva zahraničí USA za rok 2003, stejně jako pohledem informací zastupitelského úřadu České republiky v Moskvě z roku 2004 a informací Ministerstva zahraničních věcí České republiky z roku 2003. Z nich mimo jiné vyplynulo, že v Ruské federaci stále platí moratorium na výkon trestu smrti a i podle informací organizace A. I. nebyl v této zemi v posledních deseti letech nikdo popraven. Žalovaný konstatoval, že bezprostředním důvodem odchodu stěžovatelky ze země původu bylo povolání jejího manžela do míst ozbrojeného konfliktu na území Čečenska, protože disponuje důležitými informacemi o trestné činnosti milice. Na základě této motivace stěžovatelky žalovaný uvedl, že stěžovatelka nebyla pronásledována ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, když nebyla členem žádné politické strany a neuplatňovala politická práva či svobody. Její problémy v zemi původu pak nebyly podle žalovaného takového charakteru, aby mohla odůvodněně pociťovat strach z pronásledování pro některý z důvodů podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, tyto problémy totiž nelze podřadit pod žádný z důvodů zde uvedených a nelze je ani přičítat státním orgánům jeho země původu. Pronásledování ve smyslu zákona o azylu se totiž týká pouze takových charakteristik osobnosti, které jsou trvalé, neměnné či jinak podstatné a zásadní pro daného jedince, o takový případ však u stěžovatelky nešlo. Pro případ problémů s mafií ovšem žalovaný odkázal na možnou ochranu státními orgány. Ze všech těchto důvodů žalovaný neshledal odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Nebyly shledány ani důvody pro udělení azylu podle § 13 a § 14 téhož zákona, ani přítomnost překážky vycestování, neboť žalovaný vyšel ze zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv na území Ruské federace za rok 2003, podle níž tato země lidská práva obecně respektuje, nicméně přetrvávají problémy s podmínkami ve vyšetřovací vazbě a mučením vězňů. Stěžovatelka ovšem při podání žádosti o azyl v roce 2001 uvedla, že proti ní nebylo vedeno trestní stíhání, takže nelze rozumně předpokládat, že by byla uvedenému jednání vystavena. Stěžovatelce

v případě jeho vydání nehrozí soudní postih za neúspěšnou žádost o azyl, ani trest smrti či hrozba z důvodu probíhajícího válečného konfliktu.

Stěžovatelka napadla toto rozhodnutí žalobou ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích, kde napadla oba výroky správního rozhodnutí. Namítala zde v obecné rovině porušení celé řady ustanovení správního řádu a dále uvedla, že nesouhlasí s tvrzením, že Česká republika není její cílovou zemí. Jejím cílem je demokratická země, kde by mohla v míru a bezpečí žít, a takovou zemí může být i Česká republika. V doplnění žaloby ze dne 12. 1. 2005 pak napadla skutečnost, že žalovaný nepřihlédl k povolávacímu rozkazu jejího manžela k výkonu služby v Čečensku, který byl přiložen k žádosti o azyl. Dodala, že důvodem, proč nemůže s manželem a dětmi vycestovat z České republiky je také zatykač, který byl vydán na jejího manžela v roce 2001. Žalovaný byl na existenci zatykače ústně upozorněn, jeho písemnou podobu obdržela stěžovatelka až nyní (v dopisu od své matky, teprve před pár dny), proto jej rovněž přikládá. Konstatovala, že v Rusku byla životní úroveň její rodiny rozhodně vyšší než v současnosti v České republice, což může doložit videozáznamy. Do České republiky se vydali pro její demokratickou povahu. Na tom nic nemění ani fakt, že při podání své žádosti o azyl ji jako svou cílovou zemi neuvedla, což bylo dáno její terminologickou dezorientací. V dalším doplnění žaloby ze dne 17. 1. 2005 také připomněla dopis od tchyně připomínající pronásledování celé rodiny a důvody tchánovy sebevraždy a dopis od přítele varující ji před návratem do Ruska, kde její rodině hrozí podle tohoto přítele nezákonné uvěznění a ohrožení života.

Tato žaloba byla zamítnuta rozsudkem krajského soudu ze dne 19. 1. 2005 napadeným nyní posuzovanou kasační stížností. Zde krajský soud uvedl, že ve včas podané žalobě stěžovatelka nijak nekonkretizovala, v čem spatřuje nezákonnost napadeného rozhodnutí. Žalobu upřesnila ve směru výtky, že se žalovaný nevypořádal s povolávacím rozkazem jejího bývalého manžela a že vycestování brání zatykač na bývalého manžela pro neuposlechnutí rozkazu k výkonu služby, až v jejím doplnění. Vzhledem ovšem k tomu, že rozšíření žaloby je podle ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. přípustné pouze ve lhůtě pro její podání, nelze k takto později uplatněným žalobním bodům již přihlížet. Krajský soud se proto zaměřil na otázku, zda se žalovaný vypořádal s tím, zda se na stěžovatele vztahuje překážka vycestování, jak mu uložil krajský soud závazným právním názorem svého předchozího zrušujícího rozsudku. Krajský soud se v této otázce ztotožnil se žalovaným v tom, že se na stěžovatele překážka vycestování nevztahuje. Za situace, kdy podle zprávy A. I. patří Ruská federace mezi státy, kde se trest smrti déle než deset let nevykonává, nemá stěžovatelčina obava, že by byla ohrožena na životě, opodstatnění. To co hrozí bývalému manželovi stěžovatelky pro „přestupek“ nedodržení příkazu k nástupu výkonu služby v Čečensku, nezakládají důvod pro překážku vycestování, ale jedná se o následek porušení služebních povinností policisty, jehož služební poměr nebyl ukončen.

Žalovaný se tedy řídil závazným názorem krajského soudu a zcela konkrétně se vypořádal s tím, zda u stěžovatelky jsou dány důvody překážky vycestování či nikoli. Navíc se dostatečně zabýval i tím, zda byly splněny podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu a i v tomto bodě se krajský soud s jeho závěry ztotožnil. Důvodem stěžovatelčiny žádosti o azyl bylo, že manžel pracoval u policie byl vyslán do války v Čečensku; jiné důvody k odchodu ze země neměla. Z řízení tak nevyplývalo, že by byla stěžovatelka pronásledována, a její přání žít v České republice lze sice pochopit, nikoli však zahrnout pod taxativně vymezené důvody podle zákona o azylu. Krajský soud se ztotožnil i s neudělením azylu podle ustanovení § 13 a § 14 zákona o azylu a neshledal, že by žalovaný pochybil při zjišťování skutečného stavu věci a při vyvozování závěrů z těchto zjištění, jak stěžovatelka namítala svými obecnými výtkami proti nedodržení některých ustanovení správního řádu. Co se týče žalobní námitky tvrdící, že Česká republika je její cílovou zemí, na tvrzení opaku nebylo rozhodnutí žalovaného postaveno, jak je z jeho odůvodnění zřejmé. K doplnění žaloby o nové důkazní návrhy krajský soud uvedl, že při přezkoumání správního rozhodnutí vycházel ze skutkového stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Přezkumné řízení však není pokračováním řízení správního a soud v něm nerozhoduje podle skutkového stavu v době rozhodování soudu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatelka a) opírá svou kasační stížnost o námitku, že žalovaný – a pokud tak neučinil on, pak krajský soud - měl přihlídnout k novým důkazům, které

stěžovatelka získala, a v jejich světle posoudit zejména existenci překážky vycestování. Těmito důkazy jsou konkrétně dopis od matky manžela (tchyně) potvrzující, že stěžovatelce hrozí v Rusku vážné nebezpečí ze strany veřejné moci a že toto nebezpečí bylo přinejmenším jedním z důvodů, proč její tchán spáchal sebevraždu, k čemuž stěžovatelka také předložila příslušná úřední potvrzení; dále je to dopis od přítele, který ji důrazně varuje před návratem do Ruska a uvádí příklady přátel, kteří byli po návratu pronásledováni; úřední potvrzení o smrti tchána v důsledku sebevraždy, které výslovně postrádal při svém rozhodování žalovaný; a konečně zatykač, respektive vyhlášení pátrání po stěžovateli pro přestupek.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se stěžovatelkou v tom, že se jedná o důkazy naprosto zásadní povahy, a to i pohledem některých závěrů obsažených v rozhodnutí žalovaného, který je v době svého rozhodování neměl k dispozici, kdyby je ovšem měl, musel by patrně tyto své závěry výrazně změnit, a to zejména v otázce shledání překážky vycestování. Například sebevraždu jejího tchána žalovaný výslovně nezohlednil s odůvodněním, že k ní nemá patřičnou dokumentaci. I ostatní nové důkazy mají podobně zásadní povahu. Ve svém rozhodnutí ze dne 23. 9. 2004 totiž žalovaný předpokládal na základě informací ze žádosti stěžovatelky o azyl z roku 2001, že jí nehrozí v Ruské federaci trestní stíhání a že nelze rozumně předpokládat, že by byla stěžovatelka vystavena trestnímu stíhání a v jeho důsledku nepříznivým jevům, kterým jsou i podle názoru žalovaného osoby stíhané v Ruské federaci vystaveny. Konkrétně žalovaný uvedl, že stěžovatelka žádá o azyl kvůli problémům, které měl v zemi její bývalý manžel; ona sama bezprostřední důvod pro podání žádosti o azyl neměla. Ve světle důkazů předložených krajskému soudu je však zjevné, že by bývalému manželovi stěžovatelky v případě návratu do země původu skutečně potenciálně hrozí přinejmenším trestní stíhání pro neuposlechnutí rozkazu nastoupit do služby v Čečensku. Pokud by tomu tak bylo, byl by bývalý manžel stěžovatelky ohrožen i jevy, které trestní stíhání a zejména pobyt ve vyšetřovací vazbě či ve výkonu trestu odnětí svobody v této zemi provázejí. Nelidské podmínky v těchto zařízeních potvrzuje jak sám žalovaný, který ve svém rozhodnutí připouští problémy s podmínkami ve vyšetřovací vazbě a mučení vězňů, tak zejména zastupitelský úřad ČR v Moskvě. Ten ve své informaci z 12. 3. 2004 k aktuální situaci v ruském vězeňství a dodržování lidských práv uvádí, že průměrná ubytovací plocha ve vyšetřovací vazbě je pouze 0,7 m², že v těchto zařízeních přetrvávají špatné zdravotní a hygienické podmínky, zejména v otázce nakažlivých nemocí, stejně jako zůstává špatné zacházení se zadrženými, jejichž vyšetřování je někdy komplikováno neochotou prokuratury tyto případy stíhat.

Není úkolem Nejvyššího správního soudu, aby sám autoritativně rozhodl, zda tyto nové skutečnosti zjištěné na základě důkazů předložených stěžovatelkou u ní způsobují přítomnost překážky vycestování, to přísluší pouze žalovanému. Zdejší soud však musí konstatovat, že důkazy předložené krajskému soudu skutečně

významně zpochybňují a vyvracejí skutkové předpoklady, na nichž žalovaný založil své rozhodnutí, a to zejména právě v otázce neshledání překážky vycestování. Rozhodnou otázkou pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti proto je, zda pochybil žalovaný, či krajský soud, když s ohledem na dobu, v níž byly tyto důkazy stěžovatelem předloženy, je do svého meritorního rozhodování nezahrnuli.

Co se týče žalovaného, zde je třeba konstatovat, že z časových důvodů na předložené důkazy žádný zřetel brát nemohl. Žalovaný rozhodoval v září 2004. Stěžovatelka však tyto důkazy poskytla a to krajskému soudu, až ve svých doplněních žaloby z prosince 2004, respektive z ledna 2005. Toto zpoždění sice patrně nelze klást zcela za vinu jí, neboť - jak vyplývá z obálek, v nichž byly tyto důkazy zaslány - byl zatykač bývalému manželovi stěžovatelky poslán v listopadu 2004, dopis tchyně pak až v prosinci téhož roku. Nelze je však rozhodně klást za vinu ani žalovanému, který vycházel ze všech podkladů, které měl k dispozici v době svého rozhodování. Sam fakt, že tyto důkazy v době rozhodování žalovaného většinou již existovaly, nelze absolutizovat způsobem, jak činí stěžovatelka v kasační stížnosti, když tvrdí, že si měl žalovaný tyto důkazy sám opatřit. Takové nepřiměřené nadhodnocování zákonné povinnosti žalovaného zjistit přesně a úplně skutkový stav vyvrátil ve své judikatuře opakovaně i zdejší soud, např. ve svém rozsudku ze dne 31. 10. 2003, sp. zn. 4 Azs 21/2003 (publ. Pod č. 298/2004 Sb. NSS), kde uvedl: *„Správní orgán neporušuje § 32 odst. 1 správního řádu, nepřihlédne-li ke skutečnostem jemu neznámým, které s ohledem na jejich povahu může uvést jen účastník řízení.“*

Krajský soud oproti tomu byl s předmětnými důkazy v době svého rozhodování již seznámen, nepřihlédl k nim však, neboť žalobní body, jež byly těmito důkazy dokazovány, označil za opožděné ve smyslu zákazu rozšiřování žaloby obsaženému v § 71 odst. 2 s. ř. s. Rozhodnutí žalovaného bylo stěžovatelce doručeno dne 26. 10. 2004. Lhůta patnácti dnů pro podání i rozšiřování žaloby tak skončila dne 10. 11. 2004. Doplnění žaloby z 12. 1. 2005 a 17. 1. 2005 tak byla podána již po této lhůtě. Jednalo se přitom skutečně o nové žalobní body, neboť napadené rozhodnutí v nich bylo napadáno proto, že žalovaný nepřihlédl k jednotlivým důkazům, které byly teprve při doplnění žaloby předloženy. Nelze přitom souhlasit s názorem stěžovatelky, že žalobním bodem je již napadení konkrétního výroku správního rozhodnutí, a že tedy on, když napadl oba výroky správního rozhodnutí, nemohl již svou žalobu dále rozšiřovat. V judikatuře zdejšího soudu byl žalobní bod opakovaně definován jako jednotlivá výtku nezákonnosti správního rozhodnutí obsahující v sobě konkrétní skutkové i právní důvody této nezákonnosti. Jak uvedl Nejvyšší správní soud např. ve svém rozsudku ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 6 Azs 22/2004: *„Žalobní body musí podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. obsahovat jak skutkové, tak i právní důvody, pro které žalobce považuje napadené správní rozhodnutí za nezákonné nebo za nicotné. Žalobním bodem však není uvedení ustanovení správního řádu, které měl žalovaný porušit, je-li z*

hlediska skutkových důvodů jen obecně odkázáno na spisový materiál.“ Nelze tedy tvrdit, že v žalobě již byly formou výčtu zákonných ustanovení správního řádu uvedeny stěžovatelkou všechny žalobní body, které pak tím, že k nim dodávala skutková tvrzení a důkazy, pouze doplňovala, naopak je třeba uvést, že v těchto doplněních byly obsaženy žalobní body nové. I krajskému soudu je tedy nutno přisvědčit, že se skutečně jednalo o rozšíření žalobních bodů po lhůtě pro podání žaloby.

V dané situaci tak byla konfrontována výše prokázaná závažnost stěžovatelkou předložených důkazů a tvrzení s jejich opožděným předložením v době, kdy k nim krajský soud nemohl podle příkazu obsaženého v ustanovení § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. již přihlédnout. Tato procesní norma má přitom kogentní povahu a obecně se nelze od ní odchýlit. Taková odchylka by byla umožněna jedině tehdy, pokud by byla přikázána normou nadzákonné, tedy ústavní právní síly; nebo tehdy, pokud by v daném případě něco jiného stanovila v souladu s článkem 10 Ústavy ČR vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a již je ČR vázána, a jež by proto musela být použita přednostně. V daném případě by takovou mezinárodní smlouvou mohla být zejména Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (publ. pod č. 208/1993 Sb.), jejíž článek 33 odst. 1 zakazuje smluvním stranám, tedy i České republice, vyhostit jakýmkoli způsobem uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení. Tento příkaz označovaný za zásadu „non-refoulement“ byl dále rozšířen zejména bohatou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva v návaznosti na článek 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publ. pod č. 209/1992 Sb.) v tom směru, že nelze uprchlíka vyhostit do země, kde by byl vystaven hrozbě mučení či nelidského a ponižujícího zacházení či trestu zakázaného tímto článkem. Citován v tomto směru může být např. rozsudek Velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci H. L. R. proti Francii ze dne 29. 4. 1997 (publ. pod č. 1997-III Sbírky rozsudků a rozhodnutí, § 34): *„Vyhoštění cizince smluvní stranou může být nicméně záležitostí, na niž se vztahuje článek 3, a tudíž může vzniknout odpovědnost tohoto státu podle Úmluvy, pokud jsou dány zásadní důvody pro předpoklad, že tato osoba, pokud by byla vyhoštěna, by v zemi, kam by vycestovala, byla vystavena reálnému riziku zacházení rozpornému s článkem 3. V takovém případě článek 3 vyvolává povinnost nevyhostit takovou osobu do tohoto státu (viz rozsudek S. proti S. k. ze 7. července 1989, série A č. 161, str. 35, § 90 - § 91; rozsudek C. V. a ostatní proti Švédsku z 20. března 1991, série A č. 201, str. 28, § 69 - § 70; rozsudek V. a ostatní, cit. výše, str. 34, § 103; rozsudek Ch. proti Spojenému království z 15. listopadu 1996, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1996 - V, str. 1853, § 73 - § 74, a str. 1855, § 80; a rozsudek A. proti Rakousku ze 17. prosince 1996, Zprávy 1996 - VI, str. 2206, § 39).“*

Aplikační přednost takto komplexně chápané mezinárodněprávní zásady „non-refoulement“ před obyčejným vnitrostátním právem byla potvrzena i v judikatuře zdejšího soudu, konkrétně v jeho rozsudku ze dne 4. 8. 2005, sp. zn. 2 Azs 343/2004 (publ. pod č. 721/2005 Sb. NSS): „*V případě rozporu mezi ustanoveními čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publikované pod č. 208/1993 Sb.) a § 91 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, má aplikační přednost čl. 33 odst. 1 Úmluvy.*“ Takto stanovená aplikační přednost norem obsažených v mezinárodních smlouvách spadajících do vymezení článku 10 Ústavy ČR přitom působí i proti kogentním normám vnitrostátního obyčejného práva, a to normám hmotněprávním i procesním. Lze tak konstatovat, že pokud by striktní aplikace procesní normy, v daném případě ustanovení § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s., krajským soudem vedla nevyhnutelně k tomu, že by stěžovatelka byla vydána do země, kde by byl ohrožen její život či svoboda, nebo by byla vystavena mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu; musel by krajský soud od této kogentní procesní normy odhlédnout a přihlédnout k důkazům předloženým stěžovatelem i po lhůtě pro rozšíření žaloby o další žalobní body, jakkoli se jedná o postup zcela výjimečný už proto, že procesní norma v daném případě sleduje zejména zachování procesní rovnosti účastníků soudního řízení.

Jiným postupem by totiž krajský soud porušil nejen článek 10 Ústavy ČR, ale i její článek 1 odst. 2, podle nějž Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva, a podle nějž jsou tedy všechny orgány veřejné moci, včetně orgánů moci soudní, zavázány jednat tak, aby tyto závazky nebyly porušeny. Závazek nevyhostit cizince do země, kde by byl vystaven výše jmenovaným skutečnostem se totiž vztahuje k datu vyhoštění a s ohledem na skutečnosti, které byly státu, tedy všem jeho zainteresovaným orgánům včetně soudů, k tomuto okamžiku známy. V rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci S. proti Nizozemí ze dne 5. 7. 2005 (stížnost č. 2345/02, § 48) bylo v tomto smyslu uvedeno: „*Vzhledem k tomu, že povaha odpovědnosti smluvního státu podle článku 3 spočívá v podobných případech v aktu vystavení jednotlivce riziku špatného zacházení, existence tohoto rizika musí být posuzována prvotně s ohledem na ta fakta, která byla známa nebo měla být známa smluvnímu státu v okamžiku vyhoštění.*“ V tomto rozsudku, stejně jako v citovaném rozsudku H. L. R. proti Francii pak Evropský soud pro lidská práva posuzoval souladnost postupu vnitrostátních orgánů s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod nejen pohledem důkazů a skutečností, které byly známy těmto orgánům v době jejich rozhodování, ale i pohledem důkazů, které stěžovatel předložil až Evropskému soudu pro lidská práva, vzhledem k tomu, že v době jeho rozhodování k vyhoštění ještě nedošlo. Tím více stíhá obdobná povinnost i vnitrostátní soudy v případě, že by opačný postup nutně vedl k tomu, že by byl cizinec vydán do země, kde by byl vystaven zacházení rozpornému s výše uvedenými lidskoprávními závazky České republiky.

V nyní posuzovaném případě ovšem rozhodnutí krajského soudu nevede ještě nutně k tomu, že by byla stěžovatelka vydána do své země původu. Naopak existují ještě i po jeho rozhodnutí v daném případě procesní nástroje, které tomu mohou zabránit, a krajský soud tedy nemusel překročit v zájmu přednosti mezinárodních závazků České republiky hranice dané mu vnitrostátním procesním právem.

Zaprvé stěžovatelka patrně splňuje délkou a průběhem svého pobytu v České republice zákonné podmínky předpokládané ustanovením § 69a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, k tomu, aby mohla požádat o povolení k pobytu ve zvláštních případech po ukončení azylového řízení. Kromě toho lze předpokládat, že důkazy nově získané a předložené stěžovatelkou mají natolik zásadní povahu, že by je bylo možno označit za důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu ustanovení § 10 odst. 4 zákona o azylu, podle nějž může žalovaný prominout dvouletou lhůtu k podání nové žádosti o azyl podle odst. 3 tohoto ustanovení. Pohledem těchto důkazů je totiž zásadně zpochybněna platnost skutkových zjištění, na kterých žalovaný postavil některé závěry svého rozhodnutí, jak bylo vyloženo výše. Kromě toho by řízení o takové nové žádosti o azyl podložené těmito novými důkazy umožnilo napravit některé závěry obsažené v tomto rozhodnutí, s nimiž se Nejvyšší správní soud neztotožňuje, které však nebyly napadeny žalobou ani kasační stížností, a proto na jejich základě nelze zpochybnit zákonnost tohoto rozhodnutí.

Lze tak konstatovat, že na základě jednotlivých bodů kasační stížnosti a na podkladě důkazů, z nichž mohl Nejvyšší správní soud vycházet, nelze shledat, že by byl napadený rozsudek krajského soudu nezákonný. I po jeho vynesení a po vyhlášení tohoto rozsudku Nejvyššího správního soudu zůstávají stěžovateli zachovány výše naznačené procesní možnosti, které mají mimo jiné umožnit, aby nebyl vydán do své země původu, pokud by to bylo v rozporu s mezinárodněprávními závazky České republiky. Přitom při případném posouzení této otázky již budou příslušné orgány vycházet i z důkazů, z nichž soudní orgány v tomto řízení vycházet nemohly, tak aby Česká republika jako celek dostála své vůli tyto závazky respektovat, jak ji vyjádřila v článku 1 odst. 2 své Ústavy.

Žádný ze stěžovatelkou a) uváděných důvodů kasační stížnosti tak nebyl shledán, proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a zamítl ji (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Podle ustanovení § 102 odst. 3 s. ř. s. je kasační stížnost opravný prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li dále stanoveno jinak.

Podle ustanovení § 105 odst. 1 s. ř. s. jsou účastníky řízení o kasační stížnosti stěžovatel a všichni, kdo byli účastníky původního řízení. Účastníky řízení, v němž byl vydán napadený rozsudek nezletilé: O. J. a M. J. [stěžovatelky b) a c)] nebyly.

Podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. e) s. ř. s. nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh byl podán osobou k tomu zjevně neoprávněnou. Proto bylo rozhodnuto, jak je uvedeno pod bodem II výroku tohoto rozsudku.

Ve vztahu mezi stěžovatelkou a) a žalovaným nemá tato neúspěšná stěžovatelka právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jak vyplývá i z obsahu spisu, náklady řízení nad rámec běžných výdajů nevznikly. Ve vztahu mezi stěžovatelkami b) a c) a žalovaným podle ustanovení § 60 odst. 3, § 120 s. ř. s. nemá při odmítnutí žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. května 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu